

TORONTAI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	180 dinár
Félévre	90 dinár
Negyedévre	45 dinár
Egy óra	15 dinár

Egyes szám ára 75 para.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Obuzjeva (Zápolya) utca 1.
Szerkesztőség telefonszáma 281
Kiadóhivatali telefonszáma 21
MEGJELNIK MINDENNA, HETFO ÉS ÖNNEPEK UTÁNI NAPOK KIVETÉVEL.

Veliki Beeskerek, 1922.

LI. évfolyam, 147. szám.

Péntek, július 7.

Vonatkatasztrófa Mitrovicánál.

Büntett vagy politikai merénylet.
— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, jul. 5.

Tegnap éjjel könnyen katasztrófálissá válható vasuti szerencsétlenség történt Mitrovica közelében. Ugyanis amint a Beogradból Zagreb felé tartó gyorsvonat a Mitrovica—Kuzmin közötti vonalra ért, egy hatalmas talpfa-barrikád állította meg utjában. A teljes sebességgel haladó gyorsvonat mindössze néhány száz méternyire volt a barrikádtól, amikor a vonat vezetője, Nagy Dénes észrevette az akadályt és teljes erőből fékezett. Csúpan éberségének és hidegvérének köszönhető, hogy szerencsétlenség nem történt. A mozdony első kerekei ugyan beszaladtak a barrikádba, de ekkor már meg is állt a gyorsvonat.

Az utasok között óriási konster-náció keletkezett. A hálás utasok megmentőjük, Nagy Dénes javára gyűjtést indítottak a vonaton és sikerült is nekik rövidesen 927 dinárt összegyűjteniök, amit átnyújtottak a derék vasutasnak.

A megindult vizsgálat ezideig még nem tudta kideríteni, hogy az ismeretlen tettesek a vonatot ki akarták-e fosztani, vagy pedig politikai merénylet volt a céljuk. Meg erősíti ez utóbbi feltevést az a körülmény, hogy ezen a vonaton utazott Nincsiy külügyminiszter és több képviselő.

Postacsomagforgalom Románia és Magyarország között.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Budapest, jul. 6.

Magyarország és Románia között július tizenötödikén megindul a postacsomagforgalom. A csomagok husz kilogrammig értéknylvánítás nélkül, vagy korlátlan értéknylvánítással adhatók fel egyik országból a másikba. Egy kilogrammig hatvan korona, öt kilogrammig száz korona, tíz kilogrammig százhatvan korona, tizenöt kilogrammig kétszázhatvan és husz kilogrammig háromszáznegyven korona díj fizetendő. Értéknylvánítás esetén ezenfelül harminc korona értéknylvánítási díj rovandó le.

Ezzel Magyarországból a postacsomagforgalom, Oroszországot és a körülötte lévő néhány államalakulatot kivéve, valamennyi nemzetközi viszonylatban megnyílt.

A mai nemzetgyűlés.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, jul. 5.

A szkupstina mai ülése iránt, mint ahogy az az utóbbi napokban tartott ülések alkalmával is észlelhető volt, kevés érdeklődést mutatnak a képviselők. Az ülést délelőtt tíz óra öt perckor nyitotta meg Ribár dr. házelnök. A szokásos formalitások elvégzése után Jánity titkar felolvassa a közoktatásügyi miniszter által a tanítók özvegyei és gyermekeinek nyugdíjgyényére vonatkozó törvény módosításáról szóló javaslatot.

A napirenden volt még Setyero Szlavko dr. bánati képviselőnek a szociálpolitikai miniszterhez, a felsőbánati hadirokkantak nyugdíjának kifizetésére vonatkozó írásbeli kérdése. Miután a miniszter nem volt jelen, a válasz elmaradt.

Vuleity bánati képviselő és társai írásbeli interpellációt intéztek a külügyminiszterhez a bánati tizenegyedik szamu ezred tulajdonát képező erdőseget illetőleg, a mely jelenleg a román állam területén van. A külügyminiszter szintén nem lévén jelen az ülésen, így az erre vonatkozó válasz is elmaradt.

Ezután a költségvetés további megvitatása következett.

Popovity földműveléspárti képviselő kifejti, hogy a költségvetés megállapítása egyik legfontosabb és legfelelősségterhesebb joga a parlamentizmusnak. Mindazonáltal a mostani költségvetés tárgyalásánál is kitűnik, hogy milyen kevés érdeklődést mutatnak a képviselők. Kritizálja a kormány bel- és pénzügyi politikáját. Különösen kiemeli, hogy a szabad kivitel súlyos megterhelést jelent az országra. Beszède végén kijelenti, hogy a budget részletes vitájánál fog újból felszólalni és pedig politikai-faji kérdésben.

Barity klerikális képviselő azzal vezeti be beszédét, hogy a költségvetés ellen fog szavazni. Azután a

hadsereg állapotáról beszél, majd a ciril és latin betűk használatát teszi szóvá. Azt bizonyítja, hogy a ciril írás használatában az illetékes körök látható hegemoniára törekcszenek.

Lukinich dr. radikális képviselő és Pribicevity közoktatásügyi miniszter hosszabb fejtegetésben megdöntik Barity állítását. Barity ezután folytatja beszédét, kifogásolja a kormány belügyi és pénzügyi politikáját, majd Radity Stéva, a horvát blokk vezérének a politikájára tér át és megállapítja, hogy Radity nagy hibát követett el azáltal, hogy pártjának képviselőivel nem jött Beogradba és nem vesz részt a parlament vitájában, ahol a kormány elleni küzdelemben nagy szükség volna rájuk.

A délután folytatott ülésen Zsujevity radikális képviselő megállapítja, hogy az állam folyó évi költségvetése közel hét milliárd kiadást mutat fel. Összehasonlítva a három év előtti költségvetéssel, konstata-lható, hogy aránytalanul magasra szöktek az idei budgetben a kiadások tételei. Kifogásolja a tisztviselő létszám redukálásának módját. Az agrárreformról is beszél és azon nézetének ad kifejezést, hogy ennek a kérdésnek a megoldására nem fordítanak kellő figyelmet. Sok a panasz miatta és nem igen történik orvoslás.

Vrsalin Jován földműveléspárti képviselő a maga és a pártja nevében kijelenti, hogy a költségvetés ellen szavaz, különösen azért, mert az óriási módon megterheli a népet és nem arányosan.

Krisztán Edbin szociáldemokrata képviselő a tőke hatalmáról beszél és azt mondja, hogy a nép felszabadulása majd csak akkor fog bekövetkezni, hogyha kikerül a kapzsi tőke nyomása alól.

A kormány rekonstrukciója.

Az államtanácsosi állások betöltése.
— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, jul. 5.

Politikai körökben beszélnek, hogy még e hét folyamán nagy változások állnak be a kormányban. Hogy mily fokban következnek be változások, azt csak a legközelebbi napok fogják megmutatni, jóslásokba bocsájtkozni ma még korai volna. A pesszimisztikus helyzetet megerősítette az a tény is, hogy a két miniszter lemondása tetejébe tegnap váratlanul leköszönt állásáról Krsztely vallásügyi miniszter. Krsztely azért adta be lemondását, mert a kormány mindezeideg nem fogadta el az olaszokkal ideiglenes megkötött szerződését.

A demokrata-klub Krsztely ügyében tegnap ülést tartott, melyen elhatározta, hogy a demokrata minisztereket felszólítják, hogy az olaszokkal kötött egyezséget ajánlják a kormánynak sürgős elfogadásra. Így tehát Krsztely ügye elintéződött anélkül, hogy tárcájában változás állott volna be.

Még egy másik, nem kevésbé fontos kérdés várt megoldásra, melyet szintén sikerült a demokrata- és radikális-klubnak simán elintéznie ez az államtanácsosi állások betöltése. A radikális és demokrata képviselői klub ugy határozott, hogy a 24 államtanácsosi állás közül kilenc-kilencet maguknak tartanak fenn, a fennmaradó hat helyet pedig a többi pártoknak engedik át. Az első négy államtanácsost a király már ki is nevezte. A négy államtanácsos a következő: Popovity Mita volt szentpétervári követ, Ceovity Mihajló belügyminiszteri osztályfőnök, Zemovity Márkó nyugalmazott főkonzul és Jankovity Milivoj beogradi reáliskolai igazgató.

A forrongó Gleiwitz.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Berlin, jul. 6.

Gleiwitzben a Peterdorf városnegyedben a francia katonák és a német munkások szombaton ismét összetűztek, amely alkalommal fegyvereket használtak.

Egy mozdonyvezető, több munkás súlyosan megsebesült és egy munkás meghalt. A munkás temetésénél a franciák a koporsóra is rálőttek. A halottaskoeci és a koporsó erősen megrongálódott.

A labandi országuton két vasuti kalauz holttestére találtak. A kalauzokat a franciák lölték agyon és ledobták őket a vasutról.

TÖZSDE

Julius 5.

Beograd. (Zárlat.) Valuták: Lei 4825, Cseh korona 153, Márka 22, Husz dináros arany papirban 2025.

Devizák: Newyork 8105, Genf 1520, Szaloniki 205, Milano 37750, Prága 15650, Berlin 19, Wien 0377, Bukarest 49, Budapest 730.

Zürich. (Zárlat.) Devizák: Berlin 12050, Hollandia 203, Newyork

52425, London 2333, Páris 4315, Milano 2405, Prága 1010, Budapest 045, Zagreb 160, Varsó 011, Wien 00250, bélyegzett 00275.

Budapest. (Zárlat.) Valuták: Napoleon 4300, Dollár 1522, Francia frank 9200, Márka 272, Lira 5225, Osztrák korona 530, Lei 656, Szokol 2208, Svájci frank 21300, Dinár 1378, Lengyel márka 211.

Devizák: Bukarest 655, London 5050, Berlin 271, Milano 5325, Páris 9300, Prága 2210, Sváje 21675, Wien 545, Zagreb 340, Newyork 1138.

Közvetlen vonat Oravica-Báziás között.

Vrsacon át.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, jul. 5.

Bukarestből jelentik: Az SHS állam és Románia közötti határmegállapító-bizottság, mely eddig ad referendum tárgyalást, instrukciókat kapott a beogradi és bukaresti kormányoktól a tárgyalások folytatására vonatkozólag.

A beogradi központi vámhivatal vezetője tegnap az értekezlet székelyére, Temesvárra utazott, hogy megbeszélje a vámhivatalok felállításának helyeit.

A bizottságok elé holnap egy véglegesen megszövegezett konvenció kerül, mely arról szól, hogy Oravica és Báziás között Vrsacon át közvetlen vonat indul. Miután a vonat 60 kilométer távolságban Jugoszláv területen halad, a két delegáció kölcsönösen megegyezett abban, hogy erre a területre az utasok dinár értékben fizessék meg a jegy árát. A konvenciót néhány napon belül ratifikálják, úgy hogy a közlekedés ezen a vonalon július 15-ikével megindulhat.

Az orgoványi vérfürdő.

A tárgyalás harmadik napja.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Budapest, jul. 5.

Az orgoványi pörben a jelentéktelenebb tanúk kihallgatása után Beck Ilonát, a meggyilkolt Beck Sándor leányát hallgatták ki. Elmondja apja elhurcoltatásának ismeretes körülményeit. Zbonában és Juhászban felismeri a két fegyveres embert, akik revolvért szegeztek atyjának és követelték tőle, hogy bemenjen velük a szobába. Amikor apja menekülést kísérelt meg az ablakon keresztül, Zbona utánalott. Zbona és Juhász a leány vallomása dacára is állhatatosan tagad.

A tárgyalást vezető elnök kérdésére a tanu folytatja elbeszélését. Elmondja, hogy a hozzátartozókat elkergették apja mellől, felnyitatták vele a Wertheim-szekrényt s kiemelték a teljes pénzkészletüket. A leány kijelentése szerint Zbona volt mindenben a vezető.

Zbona: nem voltam!

Tanu: Zbona egész esomó pénzt adot át Juhásznak.

A családtagokat ezután kényszerítették, hogy az ablakon keresztül kiadják a ruha- és cipőkészletüket. Még a női cipőket is magukkal vitték.

Elnök (a vádlottakhoz): Miért kellett maguknak a női cipő?
Zbona: Nekem nem volt rá szükségem.

A tanu folytatva vallomását, elmeséli, hogy amikor felszólították az apját, hogy öltözködjék, előbb a régi bekecsket vette fel. Zbona azonban rászólt, hogy vegye csak az újat, az ünepölt, ne sajnálja.

Németország végrehajtotta a lefegyverzést.

London, jul. 5.

A hadügyminiszter az angol alsóházban bejelentette, hogy Németország a hadsereg létszámát a béke létszámra leszállította, ahogy azt a békeszerződés előírja és a lefegyverzésről szóló rendelkezéseket is végrehajtotta.

Berlin a köztársaság mellett tüntet.

Sorozatos gyilkosságokat készítettek elő. — Nyomozás a Harden elleni merénylet ügyében. — A köztársaság védelméről szóló törvény.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Berlin, jul. 5.

A német szakszervezeti szövetség, az alkalmazottak általános szabad szövetsége és a három szocialista párt a köztársaság védelme mellett óriási tüntetést rendezett. Százazrekre menő néptömeg tolongott Berlin főbb utvonalaiban.

A kommunisták röpecédulákat szórtak a tüntetők közé azzal a felirással, hogy Rathenau gyilkosait a rendőrség kiderítette és azt kérdezik: „Mi következik most!”

A tüntetés nyugodtan folyt le. Az üzletek zárva voltak. A közúti vasúti forgalom szünetelt.

Berlin, jul. 5.

A német birodalmi tanács elfogadta a köztársaság védelmére megalkotott törvényjavaslatot, amelynek egyik szakasza úgy rendelkezik, hogy a volt uralkodó családok hozzátartozói, akiket ezen törvény alapján büntetendő cselekményért elítéltek, kiutasíthatók a német birodalom területéről, olyan családtagok pedig, akik már a német birodalom határain kívül élnek, csak a birodalmi kormány hozzájárulásával térhetnek vissza hazájukba.

Berlin, jul. 5.

A berlini rendőrség tudomására jutott, hogy a „C” szervezet a legközelebbi napokban Groener közlekedésügyi miniszter, Gissberg posta miniszter, Bernhardt, a „Wossische Zeitung”, Wolff Theodor a „Berliner Tageblatt”, Helmuth von Gerlach, a „Welt am Montag” szerkesztőjének a meggyilkolását tervezte. Nevezeteket most külön detektiv-csoport őrzi.

A Harden elleni merénylet-ügyben letartóztatott Weichardt vallomásából kiderült, hogy a tettesek

A magyar politikából.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Budapest, jul. 5.

Vázsonyi Vilmos interpellációt szándékozik intézni a kormányhoz, melyben kéri a kormányt, hogy a lakásrendeletet terjessze a törvényhozás elé.

Budapest, jul. 5.

A mai nemzetgyűlésen az indeminás vitájánál Vasadi Balogh György Rassay tegnapi beszédével polemizálva hangoztatja, hogy az egységes pártokat összefogó gondolat a nemzet érdekeit szolgáló összetartás. Ezért az összetartást kell istápolni.

Beszéde további során sürgeti a kormányt, hogy idegen tőke igénybevételével indítson házépítési akciót.

Budapest, jul. 5.

Az indeminási javaslat után a főrendiház reformját tárgyalják. A nyári szünetet csak ennek letárgyalása után hirdetik ki. A szünet előreláthatólag az idén csak két hétig tart.

már három hét óta készülődtek a merénylet elkövetésére.

Berlin, jul. 5.

Harden sérülései, amiket a tegnapi utcai támadásban kapott, meglehetősen súlyosak, de nem életveszélyesek. Az orvosok véleménye szerint komplikációtól nem kell tartani és így a gyógyulás sima lefolyású lesz.

A támadók elleni eljárás folyamán a rendőrség újabb listát fedezett fel, amelyen a terrorbanda által halálra szántak nevei szerepelnek. A halálra ítélték között van Einstein tanár is.

A rendőrség beható nyomozás során, a Harden elleni merénylet-ügyet teljesen tisztázta. A merényletben a letartóztatott Weichardt Herbert mezőgazdasági hivatalnokon kívül Ankellmann Walter szolgálaton kívüli főhadnagy is részt vett. Utóbbi ölmosdottal több csapást mért Harden fejére és ezalatt Weichardt örködött, hogy Ankellmann meg ne lepjék. A vizsgálat kiderítette, hogy a tettesek nem saját elhatározásukból követték el a merényletet, hanem egy titkos szervezet áll mögöttük, amely őket szemelte ki a tett elkövetésére.

Ankellmann állítólag még Berlinben bujkál. Kézrekerítésére tízezer márkát tűzött ki a hatóság.

Berlin, jul. 5.

A német birodalmi tanács tegnap negyvennyolc szavazattal tizennyolc ellenében elfogadta a köztársaság védelméről szóló törvényjavaslatot.

A javaslat ellen szavaztak: Bajorország, Keletporoszország, Brandenburg, Pomeránia, Nyugatporoszország, Holstein és Hessen-Nassan képviselői.

Lezuhant egy posta-repülőgép Berlin és Hamburg között.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Berlin, jul. 6.

A Hamburg és Berlin között közlekedő 148. d. számú repülőgép utközben lezuhant. Két férfi és egy nő súlyosan megsebesült. Riechhoffen Lothar, a világháborúból ismert Riechhoffen repülő fivére sérüléseibe behalt.

Tessék fizetni.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Róma, jul. 6.

A Messagero hágai tudósítójának a közlése szerint az olasz delegáció az orosz delegációtól Hágában ötszázmillió aranylira kárpótlást követelt azokért a károkért, amelyek az olasz állampolgárokat az orosz forradalmak alatt Oroszországban érték.

Az orosz delegáció még nem válaszolt a felhívásra.

Mennyit fizetett Németország eddig jóvátétel címén?

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Páris, jul. 5.

Cachin francia képviselő kérdést intézett a pénzügyminiszterhez, hogy Németország a békekötés óta jóvátétel címén mennyit fizetett ki a szövetségeseknek. A pénzügyminiszter kijelentette, hogy Németország a fegyverletétel óta 1922 március végéig 1426 millió aranyárka készpénzt és 2958 millió összeget természetben, összesen tehát 4384 millió aranyárkát fizetett.

Ebből Franciaország 140 millió aranyárkát természetben és 1170 millió márka értékű összeget kapott. A rajnai hadsereg részére teljesített szállítás összege 560 millió. Franciaországot ebből 258 millió terheli. A számítás szerint tehát Franciaország eddigi részesedése 1568 millió.

Elégedetlenek a déltiroliak

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Róma, jul. 6.

A déltiroliaknak a nemzetgyűlést helyettesítő bizottsága az Olaszországhoz történt csatlakozás évfordulóján Innsbruckban nagy gyűlést tartott, amelyen éles kifakadások hangzottak el Olaszország ellen. A déltiroliak sok tekintetben már jó ideje elégedetlenek az olasz impériummal és emiatt ez a gyűlés volt az első nyilvános demonstráció és figyelmeztetés az illetékes körök részére. A gyűlés után olaszellenes utcai tüntetés is volt. A zavargók megtámadták az Olaszországi kereskedőket, akik a kávéházakba menekültek. A rendőrség gyors közbelépésének köszönhető, hogy csak néhány könnyebb sérülés történt.

Az angol kabinet rekonstrukciója.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

London, jul. 5.

Az angol kabinet rekonstrukciója küszöbön van. A belügyminiszter lemond állásáról. A lemondás Wilson tábornok meggyilkolásával kapcsolatban az angol alsóházban keletkezett vitával függ össze. Ugyanis a belügyminisztert a közbiztonsági viszonyok miatt támadások érték. Utóda, hir szerint Baldwin kereskedelemügyi miniszter lesz.

A megbetegedett lord Curson külügyminiszter helyét valószínűleg Balfour foglalja el.

A palesztinai protektorátus kérdése.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

London, jul. 5.

Tegnap nyilvánosságra került az angol kabinet titkárának julius el-sejéről keltezett levele, amelyet a népszövetség főtítkárságához címzett. A levél válasz Gaspari kardinálisnak tiltakozására, amelyet a kardinális a palesztinai angol protektorátus ellen emelt, azért, mert általa a zsidók Palesztinában tulajdon szerepet játszanak.

Anglia fenti válaszában kijelentette, hogy ragaszkodik a protektorátus átruházása alkalmával megállapított feltételekhez.

HIREK

Házasság. Markov Branko és Buttel Margit Veliki Beeskereken folyó hó 6-án házasságot kötnek.

A Karagyorgyevit-rendet kapta egy lengyel marsal. Beogradi tudósítónk jelenti: Alekszander király ukázt irt alá, melyben Pioszuszi lengyel marsalt a Karagyorgyevit csillag első osztályával tüntette ki. Szimity Jása, az SHS állam varsói követe holnap személyesen nyújtja át a marsalnak a király kitüntetését.

Vasutastanfolyam Suboticán. Beogradból jelenti tudósítónk: Augustus hónapban Suboticán a vasutasok részére tanfolyam nyílik. A tanfolyamon vasuti mérnökök lesznek az előadók.

A tanítók katonai szolgálata. Beogradból jelenti tudósítónk: A közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a kormány elhatározta, hogy a tanítókat és tanítójelelőtteket a nyári szünet alatt hívják be katonai szolgálatra és ezen idő alatt folyósítják nekik a rendszeres fizetésen kívül a pótlékaikat is.

Az SHS. királyság új párisi követe. Beogradból jelenti tudósítónk: Spalajkovic Miroszláv, az ujonnan ki-nevezett párisi szerb követ tegnap visszatért Blédből Beogradba. Spalajkovic a napokban Párisba utazik, ahol átveszi hivatala vezetését. Az új követ egyúttal beadta lemondását a képviselői mandátumáról.

Elfogott pénzhamisító. Beogradból jelenti tudósítónk: Szmederevóban tegnap elfogtak egy Jakovljevit János nevű egyént, aki hosszabb idő óta hamis ezüst dinárosokat hozott forgalomba. A nála tartott házkutatás alkalmával nagy készletre bukkant a rendőrség. A pénzhamisító azért vezethette félre oly sokáig az embereket, mert ezüstpénzét a napiárnál csak valamivel adta olcsóbban s így manipulációja hosszú ideig nem keltett gyanút.

Országos vásár Pancsevón. Pancsevón július 13. és 14-ikén országos vásárt tartanak. A vásáron áruval résztvevő kereskedők és iparosok saját érdekükben vigyék magukkal iparigazolványukat.

Robbanás egy budapesti festőárnyagban. Budapesti tudósítónk közli: A Bauer és Kisfaludy-féle gyár-utcai festőárnyagban robbanás történt. Egy munkásleány meghalt és ketten súlyosan megsebesültek. Pálffy Emilia munkásleány teljesen szénné égett.

Felemelték a bélyegilletékeket. Beogradból jelenti tudósítónk: Julius elsejével felemelték a bélyegilletékeket. A kérvényekre ezentúl két dinár helyett három dinár, a mellékletekre ötven para helyett egy dinár, a határozathozatalra (resenje) az eddigi öt dinár helyett tíz dinár okmánybélyegyet kell felragasztani.

A papok fizetésrendezése. Beogradból jelenti tudósítónk: A vallásügyi miniszteriumban rendelet készül, mely az összes papoknak, vallás-különbőség nélkül, rendezi a fizetését és drágasági pótlékait. A rendelet hír szerint a napokban már megjelenik.

Tánciskolai féldény. Van szerencsém tisztelt tanítványaimnak tudomására hozni, hogy folyó hó 5-én a Devet Jugovity-teremben második féldényre tánciskolát nyitok. Beiratkozni még lehet. Szives pártfogást kér Mrksity Kariton, táncmester.

Az uzdini gyilkosság hullámai.

A községi bíró bűnrészes a gyilkosságban. — Felbujtó volt egy másik bűncselekményben. — Kisért a régi bűne.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, jul. 6.

Az uzdini gyilkosság izgalmas lassankint elülnek, a szenzációs esemény főle a feledés szövi mindent eltakaró hálóját és a szép özvegyről szóló mesék már az uzdini kistalusi fantáziákból is kivénültek, elkopottak. Szófia Olga, a kikapós, kacér menyecske, aki megbolygatta észbontó szépségével a derék legények és jóra való férfiek, családapák szívét, már a múlttá s csak a megsebzettek sóhajai szállnak feléje, az uzdini temető árnyas szomorúfüze alatti csendes nyugóhelyére.

Tegnap délután újabb szenzáció hozta izgalomba Uzdin község lakosságát. A csendőrség parancsnoka, Kelemen Gábor csendőrmester letartóztatta a község bíróját, Ilia Niklát. A váratlan és meglepő eset híre csakhamar szárnyrakelt s olyan valakit is sugdostak a beavatottak, hogy a bírónak tevékeny része volt az özvegy meggyilkolásában. Sőt egyesek arról is tudtak, hogy amikor a két tettest Pancsevóra kísérték, állítólag azzal busuztak el hozzátartozóiktól: Nemsokára utánunk jön a bíró is. A bíró letartóztatásáról részleteket megtudandó, felhívtuk telefonon az uzdini csendőrség parancsnokságot, ahol készséggel adták meg a kért ügyben a felvilágosítást.

Kelemen Gábor csendőrmesternek a gyilkosság után roppant feltűnt a bírónak túl nagy barátsága, melyet a két letartóztatott gyanúsítottal szemben tanúsított. Fogvatartásuk ideje alatt állandóan melegen érdeklődött irántuk és rosszul palástolt módon igyekezett róluk a gyanút elhárítani. Mindezek a körülmények arra indították a járőr-

parancsnokot, hogy most már megfeszített figyelemmel kísérje a gyanus viselkedésű bírót. A nyomozás során azután bebizonyosodott, hogy a gyilkosságról előzetesen tudomása volt és a csendőrséget munkájában szándékosan félrevezette.

De nemcsak ebben az egy bűnyűben terheli bűnrészeség Ilia Niklát, hanem még egy másik btk.-be ütköző manipulációját is leleplezte a csendőrség. Ilia Nikla ugyanis negyvenhét éve és családapái volta dacára meglehetősen sokat, sőt tulcsokot lebzelt a menyecsék és fiatal asszonykák körül. Különsen a szép L. Marához, a 22 éves özvegyhez járogatott el sürün, aminek nem maradt el a következménye. A bíró, hogy családját és az özvegyet megmentse a botránytól, felfogadta Mucu Anna cigányasszonyt, aki készséggel vállalkozott a magzat-elhajtasra. Mucu Anna a bíró serkentésére és ígérgetésére végre is hajtotta a bűncselekményt.

Kelemen Gábor csendőrmester alapos gyanuok alapján tegnap délután letartóztatta Nikla Ilia bírót, ki a csendőrségen rövid valla-tás után beismerte az özvegy meggyilkolásánál a bűnrészeséget, a magzatelhajtasban pedig a felbujtó szerepét. A csendőrség még a tegnapi nap folyamán beszállította a letartóztatottat a pancsevói ügyészség fogházába.

A községi bíró különben egy izben már letartóztatásban volt Pancsevón, amikor ugyancsak gyilkosságban való bűnrészeséggel vádolták. Akkoriban azonban nem ítékezhetek felette, mert a vádolt a fogházban meghalt s így ellene nem volt bizonyíték.

Mükedvelői előadás. A veliki beeskerei önkéntes tüzoltótestület folyó évi július 8-ikán, szombatn 9 órai és 9-én, vasárnap délután fél 6 és 9 órai kezdettel mükedvelői színelőadást tart, mely alkalommal színre kerül Guthi Soma kacagtató bohózata: „A szaharai konzul”. Rendező és karmester Ripka Imre. Jegyek elővételben az Almássy-féle könyvkereskedésben kaphatók. Az előadások tiszta jövedelmét a tüzoltók önszegélyző pénztár-alapja javára fordítják.

Villámcsapás ölt meg két football-játékost. Pozsonyi tudósítónk táviratozza: Az emberiség történetében példátlanul álló szerencsétlenség történt a Pozsonyi Athletikai Klub és a wieni Amateurok között lefolyt mérkőzésen. A mérkőzés második félidejét hatalmas zápor szakította félbe. A játékosok hanyathomlok menekültek a tribünök alá. Gruber Ferenc és Cellary nevű játékosok utolsóknak érkeztek oda, amikor hatalmas villám szelte át a felhőket és óriási csattanással a két játékosba szaladt. Erre eszméletlenül elterültek a földön. Mesterséges lélekzéssel iparkodtak őket életre téríteni s mikor a mentők megérkeztek még életben voltak. de kórházszállítás közben kiszenvedtek. Cellary csak néhány nánja került ki az iskola padjaiból.

A „Nova Evropa” V. könyvének 7. száma folyó hó 1-én jelent meg a következő tartalommal: 1. Mink és a szomszédaink. (C.) 2. Az olasz-jugoszláv barátság. (Kolbe I.) 3. A mai Olaszország. (Adžija B.) 5. A horvátok és a szlovének az osztrák

köztársaságban. (Vencelides A.) 6. Gazdasági szemle: A Narodna Banka SHS első közgyűlése. (C. D.) Dr. Kosić M. és a nemzetgazdaságtan. (Dr. Nedeljković M.) 7. Színházi szemle: „Alexije cárfi” Mereskovszk D.-től. (Szekulić I.) Könyvek és lapok „Smail aga halála” új olasz fordítása. (Reseter M.) „Kevés oly bulgár van, ki nem fogadná el Beogradot, amint kevés olyan szerb létezik, ki Szófiát el nem fogadná”. (M. Grol.) „A népek, kell hogy tudatában legyenek azon szolidaritásnak, mely őket egyesíti és hogy közös munkával biztosítsák érdekeiket az autokrácia és a despotizmus veszélyétől”. (Wilson elnök Oroszországhoz.)

Atutalásokat és csekk kiírásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — **Wien, Prága, Budapest, Berlin, Temesvár,** valamint a többi külföldi piacra újból eszközöl a **Nagybeeskereki Takarékpénztár.** Veliki Beeskerek. Korona-szálló épület. Telefon: Pénztár 16. — Vezérigazgató 52.

Czaja István dijbirkózó bűnyűje. Czaja István, a városunkban is ismert dijbirkózó-atléta Budapestben az utcán összekülönbözött Dick Izidor fuvarossal. Szóváltás után leszedte Dicket a kocsirol és úgy elverte, hogy heteken keresztül beteg lett bele. A budapesti büntető-járásbírószék Czaja Istvánt súlyos testisértés vétsége miatt 1 hónapi fogházra ítélte el ezt az ítéletet ma a budapesti törvénytörvényszék felelősségi tanácsa is helybenhagyta.

Vas- és fémöntvényeket Krausz-nál. Veliki Beeskerek. Telefon-szám 329.

Atutalások, hitellevelek és csekk az összes bel- és külföldi piacokra, valamint valutabiztosítások árukitételre kaphatók — a beogradi pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján — a Szerb Szövetkezeti Bank R.-T. fiókjánál (Srpska Zadrúzna Banka D. D.), Veliki Beeskerek. — Telefon 43 és 47.

Az aratómunkások bére.

Még mindig nem rendezték a fizetésüket

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, jul. 5.

Ismeretes, hogy folyó évi március havában a Vajdaság mezőgazdasági érdekeltségei — földbirtokosok és munkásbizalmiak — közös ankétet tartottak Novisadon, melynek célja az lett volna, hogy a mezőgazdasági munkabérek és az aratási szerződések ügyében hivatalos asszisztencia mellett közös megegyezést létesítsenek. Ez az értekezlet azonban, mint azt annakidején a „Torontál” is megírta, eredménytelenül végződött, mert a kívánt egyezséget nem bírták létrehozni.

A szociálpolitikai miniszter hivatalos kiküldötte ugyanis azzal szakitotta félbe az értekezletet, hogy a szociálpolitikai minisztérium tizen-négy napon belül újabb és szűkebb-körü értekezletet hív össze a munkabérek végleges megállapítása céljából.

Azóta már sokszor 14 nap mulott el anélkül, hogy a beharangozott ankétet megtartották volna és más uton sem intézték el ezt a fontos kérdést.

Péter és Pál napjával átléptük az aratási munkák megkezdésének kezdő terminusát és az egyezmény még most sines megköve. Minthogy pedig a munkások nem hajlandók az egyezmény megkötése nélkül munkát vállalni, illetve az aratási szerződéseket aláírni, az a veszély fenyeget, hogy a Vajdaság területén akadályokba fog ütközni az aratási munka megkezdése, ami pedig beláthatatlan károkat okozhat.

Ugy a munkások, mint a munkaadók most a tárgyalásokat közvetítő szociálpolitikai minisztériumtól várják a döntést, illetve a bérrendezést és ennek megtörténte után rögtön megkezdik a munkát.

A félbillió koronás jubileum

A Torontál wieni szerkesztőségétől.

Wien, jul. 5.

A wieni bankpréssé jubileumi ünnepeket ül. A jubileumra az a nem éppen öröndetes tény ad alkalmat, hogy srafirozó és számológépek komplikált mechanizmusuk kerekéi közül néhány rövid nappal ezelőtt hullott ki az az 50.000 koronás bankjegy, mellyel a kis Ausztria bankjegyforgalma egy fél billióra nőtt. Fél billió. Horribilis szám, a régi béke boldog esztendeiben nem volt talán annyi bankjegyforgalma a széles világnak. Ma a kilenc nullák diadalmas korszakában az emberek tudomásul veszik, legfeljebb vállvonva azt jegyzik meg, hogy Oroszországban még rosszabb, mert ott már csak a trilliókról számolnak be. Amig a Herrengasseban változatlanul működnek a bankjegypréssé apparátusai, addig Segur pénzügyminiszter vezérkarával lázasan dolgozik az új pénzügyi tervzetten, mellyel, mint Gürtler szerencsétlen örökösének utódja, Isten tudja hányadszor akariák agvonszanálni a boldogtalan Ausztriát. Eddig még mindegyik finansminiszter, aki betette a lábát a Himmelfortgassei miniszteriumba, talált valami büvös jehmondatot, valami esodás varázsigét, mellyel azt hitte, hogy meg tudja ifjítani a haladó köztársasá-

got. Ez a jellege változott. Hívták már valutarendelethez. Abbaunk most Finanzplan a neve. A név azonban mellékes, fő a tény, amely a számkolosszusok matematikai hatalmával bizonyítja, hogy a valuta-rendelet dacára is vigan folyik a valutadrágítás, az Abba-rendelet ellenére sem „építettek le” egyetlen hivatalnokot és minden jel arra mutat, hogy a Finanzplan csodamódszere sem ad injekciót a már-már kiszívott osztrák koronára. A számkolosszusok bizonyosága az, hogy Ausztriában minden mentő-akció, minden szánáló terv ellenére, három esztendő óta a drágaság csak emelkedésben, a pénz érték-telenedése csak növekvőben van. Egy-egy újabb hullám után, melyet a korona esése vont maga után, mindig az a meggyőződés érlelődött meg az angyalai türelmű bécsiekben, hogy most elérkeztek a krízis leg-akutabb pontjához, innen már csak a javulás útjára térhet a sze-rencsétlen Ausztria. Ez volt a meg-győződés akkor, mikor a cseh ko-rona egyszerre csak tizszerannyit ért, mint az osztrák, ez tartotta a hitelt Ausztriában akkor is, mikor már 100 koronát kellett fizetni egy cseh koronáért. Es vannak javítha-tatlan optimisták, akik most, ami-dőn a legfontosabb valutának ár-folyama ismét uszik a négyszáz koronás kurzus felé, tudnak hinni, reménykedni, hogy az apály ideje hamarosan itt van.

Mi az optimizmus valódi gyökere? Mert egyszerűen az osztrákok an-gyalai türelmével mégsem magya-rázható az a tény, hogy a 9000 ko-ronás hus és az 1200 koronás ke-nyérár nem vezet forradalomhoz. Tényleg van itt egy másik nyomós ok, amelyet itt Wienben hamar észre lehet venni. Három év óta tart ez az állapot, de a tömegek élet-nívója csak kevéssel süllyedt. Ennek az a magyarázata, hogy a fizetések talán még nagyobb arányban emel-kekednek. Tehát eddig még mindig úgy oldották meg a dolgot, hogy több bankjegyet nyomtak. Ha te-hát a nyomda tovább működik, Ausztriát nem kell féltetni a bukás-tól.

Ausztria belső földbirtok kölcsöne.

Wien, jul. 5.

Az osztrák pénzügyminiszter a nemzetgyűlés elé terjesztette az ál-lam belső kölcsönéről szóló törvény-javaslatot. A javaslat Nyugatma-gyarország kivételével a köztársá-ság területét képező ingatlan és a rajta lévő ingó vagyonokat érinti.

A pénzügyminiszter a törvény tárgyalása alkalmával kijelentette, hogy az utóbbi időben a közvéle-ményben megnyilvánult csüggedés alaptalan. A földbirtok belső köl-csönéből kétszáz milliárdot a moz-gatóké kész átvenni, ami Ausztria pénzügyi helyzetének javulását je-lenti.

Az ir felkelők vezérét elfogták.

London, jul. 5.

De Valerát, aki a hívei sorában küzdött, a kormánycsapatok elfog-ták. Duffy tábornok jelentése sze-rint de Valera elfogatása óta a lá-zadás hevessége megtört. Néhány fontos stratégiai pont ugyan még a felkelők kezében van, de már csak órák kérdése és a kormány-csapatok ezeket is elfoglalják.

KÜLÖNLEGES SZÉP
crepgeorgett, crepdechín, fulard-selyem-és grenadinruhák érkeztek, ugyszintén bluzok, vászonajlak és pongyoták. Organti és crepgeor-gette kalapokban nagy választék.
Asztányi Julia, Nemanina (Jenőherceg) u. 7.

A „Torontál” hadifogoly postája.

Wieni szerkesztőségünk díjtalanul áll olvasóink rendelkezésére. Meg-keresésekre csak e rovatban vála-szol. Wiener szerkesztőségünk címe: Wien, Köstlergasse 4.)

Üzenetek.

Mayer Nándor dr. (Sombor). Min-den rovat élén jelezzük, hogy telje-sen díjtalanul állunk minden érdeklődő rendelkezésére. Tisztán ember-baráti munkánkért egyetlen fillér honoráriumot sem fogadhatunk el. A kérdeztől jelenleg mit sem tu-dunk, levelét ezért továbbítottuk Rigába, hogy a kieserelő-bizottság a kérdeztől után kutasson, a levelé-hez mellékelte 5 dinárt pedig eljut-tattuk Suboticára a „Hirlap” szer-kesztőségéhez, amely ez 5 dinárt, mint adományt, a jugoszláviai Ma-gyar Párt propaganda-alapjára adományozta.

Bajor András hozzátartozói (Su-botica). Akciónk csak az orosz fog-lyokra vonatkozik, mert hiszen Ro-mániából a hadifoglyok már haza-tértek. Meglehet azonban, hogy Ba-jor András még a háboru alatt ro-mán fogságból orosz fogságba ke-rült. Eppen ezért a rigai bizottság útján Oroszországgal megindítottuk utána a nyomozást. Nem ártana azonban Romániában is érdeklődni. Wiener szerkesztőnkre, Szemere Pálra hivatkozva, írjanak az „El-lenléc” című magyar napilap szer-kesztőségének és kérjék meg őket, hogy Romániában nyomozzanak az eltűnt után. Az „Ellenzék” szerkesztőségének címe: Cluj, Státus palota (Romania, Transylvania).

A kiadóhivatali telefonja — 21.
A szerkesztőség telefonja 281.

Köszönetnyilvánítás.

Fájdalommal és megtört szívvel értesítjük az összes rokonságot és jóbarátokat, hogy leányunk, uno-kánk, példás tanuló Jelena Petrović nyolcadik életévében július 1-én rövid szenvedés után örökre elköl-tözött. Minden orvosi segítség mel-lett, lehetetlen volt visszaadni az életnek. Ez uton fejezzük ki leg-forróbb köszönetünket K. Radulović orvos urnak, valamint Sečarov orvos urnónek, továbbá Dusan Brankovan ur családjának, ki nagyon sokban segítségünkre volt és mindazoknak, kik az örök nyugvóhelyéig ki-kisérték.

Ivanka Petrović, gyászoló anya és Petrović-család.

HALLÓ! **HALLÓ!**
Minden szombat és vasárnap táncmulatság van a tűzoltózenekar közreműködése mellett a
Devet Jugovitya vendéglőben, a volt Oldal-féle fényképészeti műte-mekkel szemben.

Megnyílt olcsó butor-
raktár. Senki ne mulassza el butorszükségletét megvenni Alkal-mi vétel! Modern konyhaberendezé-
sek. Kőristszobák

HIZLI FERENC
Svetosavska (Szerbtemplom) utca,
Tunner mellett 1151

Sürgösen eladó egy
ebédlő
Ára 18.000 korona.
Aranyeva (Arany Janos) u. 1 sz.

Okleveles szerb tanítónő az idei tan-
évben a szerb nyelvből gyenge vagy
elégtelen osztályzatot kapott
tanulók részére
tanfolyamot nyit
és a pótvizsgákhoz előkészít - 1179
Cím megtudható a kiadóhivatalban.

Tudja-e, hogy a legjobb és legolcsóbb

házikoszt

Reggeli, ebéd,
vacsora . . . K 50
Ebéd, vacsora . . . K 45
Ebéd K 30
Vacsora K 25

a „KOTÁRKA” vendéglő és étterem-
ben kapható? 1148

Értesítés!

Tisztelettel értesitem úgy a helybeli, mint vidéki t. vásárló-közönségemet, hogy **Somogyi András** urral, a Torontáli Agrár-bank füzerosztályának vezetőjével társultam és füzér- és csemegeárkereskedésemet ezentul

Erczegán és Somogyi-cég
alatt fogjuk tovább vezetni.

Kérjük a t. vevőközönséget, hogy füzérüzletünket annál is inkább pártfogásukba venni sziveskedjenek, mivelhogy minden törekvésünk odairányul, hogy úgy az árak elsőrendű minőségével, valamint lelki-ismeretes, pontos és gyors kiszolgálásunkkal a t. közönség legkényesebb igényeit is kielégítsük. — Kiváló tisztelettel 1127

Erczegán és Somogyi füzér- és csemegeárkereskedés
Veliki Beckserek, Alekszandrova ulica. — Telefon 235.

Helybeli gabonacég
szakképzett raktárnokot és egy jó házból való
fiut /gyakornoknak azonnali belépésre keres.
Ajánlatok fizetés megjelölésével „Azonnal” jelige
alatt a Torontál kiadóhivatalához küldendők be.
1148

Egy jóforgalmu utcában fekvő
**hentes- és mészáros-
üzlethelyiség**
berendezéssel együtt más vállalkozás
miatt azonnal eladó. 1128
Bővebbet a Torontál kiadóhivatalában.

Elsőrangú
1144
**borbélyüzlet-
berendezés eladó!**
Cím a „Torontál” kiadóhivatalában

A Generala Jankovity (Jurancs) u 39 sz.
ház, 1129
mely 10 szobából áll, a hozzátartozó
mellékkelhelyiségekkel, 30 darab serítés
részére 61, istálló, 7 öles kotárka, kert
(gazdálkodóknak különösen alkalmas),
szabadkézből azonnal eladó.
Bővebbet ugyanott a tulajdonosnál

Cséplőgépekhez elsőrendű
gép- és hengerolaj,
valamint benzin
állandóan kapható 1146
Steinitzer Géza cégnél V Beckserek. Tel. 58.

Egy 1138
kőműves
állandó alkalmazásra kerestetik a
Vilanytelepen.

ELADÓ
egy világos hálószoba, konyha-
butorok, edények, üstház üsttel,
liszt és különféle ruhaneműk
1145
Haiduk Veljkova (Merozi) utca 22. sz. a.

**Filip Bumiller prágai
ostornyélgyári lerakat**
az S. H. S. területére, egye-
dűli főelárusító Fekete Gyula
Subotica. Fióklerakat Veliki
Beckserek és környékére
Deutsch Márton
cégnél Vel. Beckserek, Gabonater.
1138

Figyelem!
Felhívom a n. é. közönség szives
figyelmét, hogy a még békebeli mód
szerint készült valódi 1109
**reggeli-, valamint luxus-
és szendvicssütemények**
esakis sütődémben lesznek előállítva
Kéretik a címre vigyázni, mert csakis
a Szüszner Károly címmel ellátott ko-
sárba szállított sütemény valódi
Szives pártfogást kér, tisztelettel

Szüszner Károly
sütőmester, Petrogradska (Melencei) u. 35.